

KESKUSKAUPPAKAMARIN HALLITUSOHJELMATAVOITTEET



KESKUS-
KAUPPAKAMARI

ESIPUHE

Mitä nopeammin maailma ympärillä muuttuu, sitä suurempi merkitys visioilla ja selkeillä päämäärillä on.

Suomen tulevaisuuden menestyksen ratkaisee onnistuminen strategisissa valinnoissa, joiden avulla Suomesta voidaan tehdä maailman kilpailukykyisin maa. Nämä strategiset valinnat ovat: osaaminen, laadukas infrastruktuuri sekä kilpailukykyinen toimintaympäristö ja kestävä julkinen talous. Lisäksi pysyvällä asialistalla tulee olla sääntelyn sujuvoittaminen ja turhan byrokratian vähentäminen sekä yhteiskunnan ja kilpailun avaaminen markkinoilla.

Kun päämäärät on valittu, tarvitsemme ennustettavaa ja pitkäjänteistä politiikkaa tavoitteiden ja menestyksen saavuttamiseksi.

Näihin kansiin on koottu Keskuskauppakamarin hallitusohjelmatavoitteet seuraavalle hallituskaudelle 2019–2023.

JUHO ROMAkkANIEMI
TOIMITUSJOHTAJA, KESKUSKAUPPAKAMARI

SISÄLTÖ

ESIPUHE	3
KESTÄVÄ JULKINEN TALOUS JA TALOUSKASVU	5
TYÖPERUSTEINEN MAAHANMUUTTO	9
OSAAMINEN JA KOULUTUS	13
IPR:T OVAT OLENNAINEN OSA SUOMEN KILPAILUKYKYÄ	17
TAVOITTEENA DIGITAALISTEN TEKNOLOGIOIDEN ÄLYKÄS HYÖDYNTÄMINEN	20
LIIKENNE JA LOGISTIikka	23
SUJUVAA SÄÄNTELYÄ SUOMELLE	28
KAAVOITUS SUJUVAKSI.....	32
INVESTOINTIEN LUVITUS SUJUVAKSI YHDEN LUUKUN JA LUVAN PERIAATTEELLA	35
KAKSI KEINOJA SUJUVOITTA KAUPAN ALAN SÄÄNTELYÄ.....	37

KESTÄVÄ JULKINEN TALOUS JA TALOUSKASVU

SUOMI VALMISTAUTUU TULEVIIN VAALEIHIN SEKÄ EDESSÄ HÄÄMÖTTÄVÄÄN 2020-LUKUUN TOIVEIKKAISSA TUNNELMISSA. VIENI VETÄÄ, VEROTULOT KASVAVAT, TYÖLLISYYS PARANEE KOHISTEN JA VALTION VELANOTTO ON PÄÄTTYMÄISILLÄÄN.

Suomi on saanut takaisin itsevarmuutensa, joka menetettiin finanssi- ja velkakriisin syövereihin vuosikymmenen alussa. Menetetty vuosikymmenen takana, ja kaikki edellytykset Suomen uuteen kukoistukseen ovat olemassa.

Tyytyväisyyteen ei kuitenkaan pidä tuudittautua. Nyt eduksemme toimiva maailmanlaajuinen taloussuhdanne kääntyy ennen pitkää Suomesta riipumatta. Vaikeisiin aikoihin valmistavat päätökset on tehtävä ennakolta.

Suomea kohtaavat haasteet ovat vaikeita, mutta eivät ylivoimaisia. Meidän on vain kerättävä rohkeutta tarttua ratkaisuihin.

Yksi suurimpia ongelmiamme on väestön ikääntyminen: vuonna 2020 sataa työikäistä kohden on noin 60 lasta ja vanhusta, ja väestöllinen huoltosuhde nousee edelleen.

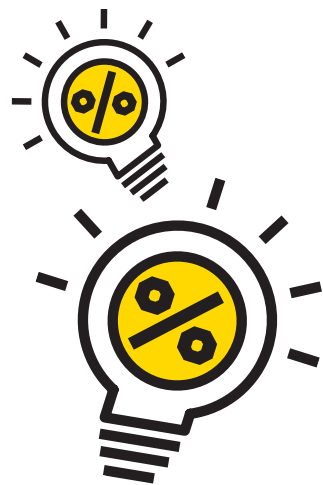
Työllisyysastetta on pystyttävä nostamaan, jotta suomalaisesta työstä ja yrittämisestä kerättyjen verojen maksu ei jää liian kapeille harteille. Vain näin pidämme yllä suomalaisten vankkaa tukea nykymuotoiselle hyvinvointiyhteiskunnalle.



TYÖLLISYYSASTEEN NOSTAMINEN 80 PROSENTTIIN

TEHOKKAIN TAPA VAHVISTAA HYVINVOINTIVALTIOTA ON NOSTAA TYÖLLISYYSASTETTA NYKYISESTÄ 72 PROSENTISTA AINA 80 PROSENTTIIN ENSI VUOSIKYMMENEN LOPPUUN MENNESSÄ.

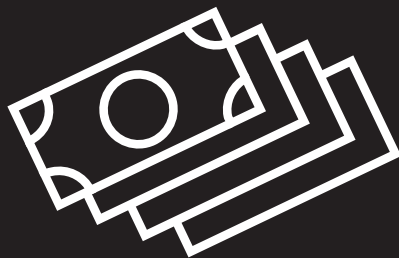
Työllisyysasteen nostoon ei ole yhtä ratkaisevaa keinoa, vaan tarvitsemme useita rakenteellisia uudistuksia. Työn teettämisen ja tekemisen on oltava aikaisempaa kannattavampaa niin työntekijöiden kuin työnantajienkin näkökulmasta.



RATKAISU

- Työvoimapolitiikasta tehdään velvoittavampaa hyödyntämällä mm. palkkatukea, starttirahaa ja uudelleenkoulutusta.
- Laajennetaan paikallista sopimista yrityksissä pitäen perälautana toimialakohtaisia työehtosopimuksia.
- Uudistetaan yhteistoimintalakia nostamalla lain soveltamisalaa 50 hengen yrityksiin.
- Pienennetään työvoiman kohtaanto-ongelmaa lisäämällä investointeja tiestöön ja raideliikenteeseen, poistamalla varainsiirtovero pitkän aikavälin kuluessa sekä lisäämällä kaavoitusta ja tiivistämällä kaupunkirakennetta erityisesti pääkaupunkiseudulla.
- Poistetaan maahanmuuton saatavuusharkinta, myönnetään Suomessa valmistuneille opiskelijoille automaattisesti pysyvä oleskelulupa ja nopeutetaan työlupien myöntämisprosessia.
- Varmistetaan kaikille vähintään toisen asteen koulutus mm. 10-luokan velvoittavuutta lisäämällä, opinto- ja uraneuvontaa tehostamalla ja oppisopimusten käyttöä laajentamalla.
- Toteutetaan työllisyyttä edistävä perhevapaaudistus pienentämällä asteittain kotihoidontukea ja jakamalla vanhempainpäiväraha tasapuolisemmin vanhempien kesken.
- Jatketaan ikääntyneiden henkilöiden työllisyyttä kohentavia toimia esimerkiksi työttömyysputkea edelleen lyhentämällä.
- Lisätään työllisyyttä edistäviä kokeiluja ja arvioidaan niiden vaikutuksia laadukkailla selvityksillä.

SOSIAALITURVAN JA ANSIOTULO- VEROTUKSEN YHTEENSOVITTAMINEN



VEROTUSTA KEHITETTÄESSÄ TULEE PALAUT- TAA MIELEEN SEN PERIMMÄINEN TEHTÄVÄ – KERÄTÄ YHTEISKUNNAN TOIMINNALLE TARVITTAVAT VARAT MAHDOLLISIMMAN REILUSTI JA TEHOKKAASTI.

Suomen kilpailukyky perustuu korkean arvonlisän työhön ja Suomen vahvuudet ovat koulutuksessa ja osaamisessa. Kireä työnverotus ja ankara progressio kannustavat kuitenkin työn sijasta satsaamaan pikemminkin vapaa-aikaan. Lisäksi sosiaaliturvajärjestelmästä on muodostunut vuosikymmenten kuluessa vaikeasti hahmotettava kokonaisuus, joka sisältää moninaisia kannustinloukkuja.

Kannustinloukkujen ja kireän verotuksen aiheuttamat käyttäytymisvaikutukset tulee ottaa huomioon, kun sosiaaliturvaa ja verotusta kehitetään. Vain näin voidaan nostaa työllisyysastetta ja ylläpitää hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjaa. Työnteon on oltava kaikissa tilanteissa kannattavaa.

Sosiaaliturvaa ja verotusta täytyy tarkastella kokonaisuutena. Useat hallitukset ovat kohdistaneet ansiotuloverotuksen kevennykset erityisesti pieni- ja keskitu-

loisille. Pienituloisten osalta ongelma ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole verotuksessa, vaan erilaisissa tulonsiirroissa, joiden menetys voi johtaa jopa 100 prosentin marginaaliveroon.

RATKAISU

- Kehitetään ansiotulojen verotusta ja sosiaaliturvaa siten, että työn tekeminen ja vastaanottaminen on kaikissa tilanteissa kannattavaa.
- Porrastetaan ansiosidonnainen työttömyysetuus.
- Poistetaan ansiosidonnaisen päivärahan ja perusturvan välinen yhteys. Näin perusturvan korotukset voidaan toteuttaa ilman vaikutusta ansiosidonnaiseen päivärahaan.
- Kevennetään ansiotulojen verotusta ja asetetaan ylin marginaalivero 50 prosenttiin.

3

YRITYSVEROTUS OSANA KANSAINVÄLISTÄ TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ

YRITYSTEN TOIMIMINEN GLOBAALEILLA MARKKINOILLA EDELLYTTÄÄ YRITYSVEROTUKSEN KILPAILUKYVYSTÄ HUOLEHTIMISTA.

Verotuksen kilpailukykyisyys muodostuu useasta eri tekijästä: selkeästä veropohjasta, kilpailukykyisestä yhteisöverokannasta, kohtuullisesta kokonaisveroasteesta ja ennakoitavuudesta sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Ennakoitavuusvaatimus koskee lainsäädännön ajantasaisuutta, veroviranomaisten menettelyjä sekä veropolitiikkaa.

RATKAISU

- Yhteisöverokantaa on alennettava keskeisiä kilpailijamaita seuraamalla.
- Verolainsäädäntöä on vuosihuollettava ja ajantasaisesti. Sääntelyssä on otettava huomioon EU-oikeus ja kansainväliset toimet.
- Suomi-lisästä on luovuttava. Verolainsäädännöstä ei pidä tehdä ankarampaa tai byrokraattisempaa kuin mitä EU-direktiivit ja kansainväliset sopimuksen edellyttävät.
- Kansainvälinen kaksinkertainen verotus on poistettava tehokkaasti kaikissa tilanteissa. Yritysten oikeussuojakeinot on varmistettava.
- Yritysten ja viranomaisten yhteistyötä on lisättävä mm. ennakoilisisessa ohjauksessa, veroriitojen välttämiseksi ja kansainvälisten veroriitojen ratkaisussa.



TYÖPERUSTEINEN MAAHANMUUTTO

SUOMEN ON AKTIIVISESTI HOUKUTELTAVA ULKOMAALAISIA TYÖNTEKIJÖITÄ. EU:N JA ETA-ALUEEN ULKOPUOLISTEN TYÖNTEKIJÖIDEN SAATAVUUSHARKINNASTA ON LUOVUTAVA.

Työperusteinen maahanmuutto on välttämättömyys, jotta yrityksille riittää henkilöstöä ja hyvinvointivaltion rahoi-

tus voidaan turvata. Väestön ikääntymisen seurauksia ei pystytä helpottamaan ilman merkittävästi nykyistä suurempaa työperusteista maahanmuuttoa. Tulevaisuuden menestyksemme riippuu osaamisesta. Suomen on houkuteltava huippuosaamista ja ammattilaisia myös ulkomailta.

**TYÖLUPAPROSESSIT
ON SAATAVA SUJUVIKSI,
KÄSITTELYAJAKSI KUUKAUSI**

SUJUVAT LUPAPROSESSIT OVAT YKSI KEINO HOUKUTELLA AKTIIVISESTI OSAAJIA ULKOMAILTA.

Työteon perusteella myönnettävien oleskelulupien käsittelyajat ovat venyneet kestävämmiksi. Useat hakijat joutuvat odottamaan työlupaa tällä hetkellä 6–8 kuukautta. Lupaprosessit on viipymättä sujuvoitettava asiakaslähtöisiksi digitalisaatiota hyödyntäen. Työhön perustuvien oleskelulupien käsittelyajaksi on saatava kuukausi. Kansainvälisten työntekijöiden ja yritysten viranomaispalvelut on tehtävä saataviksi yhdeltä luukulta.

RATKAISU

- Työlupien käsittelyajoille kuukauden palvelulupaus ensisijaisesti menettelyjä kehittämällä ja sujuvoittamalla.
- Kehitetään sähköistä asiointia niin, että työlupaprosessit ovat tehokkaampia ja asiakaslähtöisempiä.
- Sujuvoitetaan lupaprosessin palvelupolku ja ratkaistaan pullonkaulat.
- Parannetaan yhteistyötä viranomaisten välillä ja otetaan käyttöön hallinnonalat ylittävä prosessin johtaminen ja seuranta.
- Vakiinnetaan ja laajennetaan pääkaupunkiseudulla toimiva International House -palvelu valtakunnalliseksi, yhden luukun palveluksi ja liitetään palveluun mukaan myös Maahanmuuttovirasto ja poliisi.

2

EU:N JA ETA-ALUEEN ULKOPUOLELTA TULEVIEN TYÖNTEKIJÖIDEN SAATAVUUSHARKINNASTA ON LUOVUTTAVA

SAATAVUUSHARKINNASTA LUOPUMINEN HELPOTTAISI YRITYSTEN PULAA OSAAVASTA TYÖVOIMASTA SEKÄ PARANTAIS TYÖLLISYYTTÄ.

Saatavuusharkinnalla tarkoitetaan käytäntöä, jossa selvitetään ennen oleskeluluvan myöntämistä EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevalle työntekijälle, onko työmarkkinoilla Suomessa tai EU-alueella jo saatavilla sopivaa työvoimaa kyseiseen tehtävään.

Ammattinimikkeisiin perustuva lupajärjestelmä on aikansa elänyt. Yritykset tietävät viranomaisia paremmin osaa- mistarpeet, joita yrityksissä eri puolilla maata on. Saatavuusharkinnasta luopuminen avaisi yrityksille mahdollisuuden etsiä nopeampia ratkaisuja työvoimapulaan, parantaisi työllisyyttä sekä auttaisi taloutta kasvamaan.

Saatavuusharkinnasta luopuminen olisi Suomelle kilpailuetu, joka lisäisi maamme houkuttelevuutta ulkomaalaisten osaajien silmissä.

RATKAISU

- Poistetaan EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien henkilöiden työhön perustuviin oleskelulupiin liittyvä saatavuusharkinta.
- Saatavuusharkinnan poistamiseen liittyvät uhkakuvat ovat liioiteltuja, mutta tarvittaessa mahdollisiin lieveilmiöihin voitaisiin puuttua osoittamalla resursseja jälkivalvontaan, nykyisen pitkän ja byrokraattisen ennakkokäsittelyn sijaan.



HOUKUTELLAAN ULKOMAALAISIA OSAAJIA MYÖNTÄMÄLLÄ PYSYVIÄ OLESKELULUPIA

3

MYÖNNETÄÄN SUOMESSA TUTKINTOON VALMISTUVILLE ULKOMAALAISILLE OPISKE- LIJOILLE PYSYVÄ OLESKELULUPA.

Ulkomaalaisia osajia on ryhdyttävä houkuttelemaan Suomeen tarjoamalla tietyille ammattiryhmille pysyviä oleskelulupia, jotka eivät edellytä valmiina olevaa työpaikkaa. Tätä samaa käytäntöä tulee soveltaa ulkomaalaisiin opiskelijoihin, jotka suorittavat Suomessa tutkinnon. Näille opiskelijoille on tarjottava valmistumisen yhteydessä pysyvä oleskelulupa.

Huippuosaajia, jotka edustavat erityisen suuren työvoimapulan aloja, pitäisi houkutella maahan myös verotukseen liittyvillä kannusteilla. Myös valmistuvia ulkomaalaisia opiskelijoita voitaisiin kannustaa jäämään Suomeen töihin kannusteiden avulla.

Suomea on aktiivisesti markkinoitava kansainvälisesti esimerkiksi mainoskampanjoiden ja mielikuvamarkkinoinnin avulla. Ulkomaalaisten houkuttelemisen vaatii myös, että yhteiskuntamme muuttuu avoimemmaksi ja kansainväliemmäksi.

RATKAISU

- Myönnetään tietyille ammattiryhmille ja huippuosaajille, joista Suomessa on erityisen suuri pula, pysyviä oleskelulupia ilman valmiina olevaa työpaikkaa.
- Houkutellaan näitä ryhmiä myös verotukseen liittyvien kannusteiden avulla, esimerkiksi tarjoamalla heille ensimmäisen työvuoden aikana verohelpotus, joka kompensoisi Suomeen muuttamisesta aiheutuneita kuluja.
- Myönnetään Suomessa tutkintoon valmistuville ulkomaalaisille opiskelijoille automaattisesti pysyvä oleskelulupa.
- Kannustetaan ulkomaalaisia opiskelijoita jäämään Suomeen töihin esimerkiksi tarjoamalla korkeakouluopintojen lukukausimaksuille verovähennysoikeus, joka on käytettävissä valmistumisen jälkeen.
- Jatketaan Talent Boost -hanketta.
- Lisätään viranomaispalveluiden saatavuutta englanninkielellä.
- Perustetaan lisää kansainvälisiä kouluja.

4

KOTOUTETAAN JO MAASSA OLEVAT ULKOMAALAISET TYÖELÄMÄLÄHTÖISESTI

HELPOITETAAN OPPISOPIMUKSEN KÄYTTÖÄ MAAHANMUUTTAJIEN KOULUTTAMISESSA SEKÄ LISÄTÄÄN ENGLANNINKIELISTÄ OPE- TUSTA AMMATTIOPPILAITOKSISSA.

Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden työllistymistä ja kotouttamista on nopeutettava. Pakollisista odotusajoista on luovuttava ja välitön perehdyttäminen suomalaiseen työelämään, yhteiskuntaan ja kieleen on aloitettava jo vastaanottokeskuksissa.

RATKAISU

- Luovutaan turvapaikanhakijoiden kolmen kuukauden pakollisesta odotusajasta ennen kuin turvapaikanhakija voi työskennellä avoimilla työmarkkinoilla.
- Mahdollistetaan oppisopimuksen käyttö osana työelämälähtöistä kotouttamista porrastamalla oppisopimuksen palkkaus niin, että se huomioi opiskelijan osaamisen ja tuottavuuden.
- Lisätään englanninkielistä muunto- ja täydennyskoulutusta ammattioppilaitoksissa.
- Kannustetaan maahanmuuttajia yrittäjyyteen.

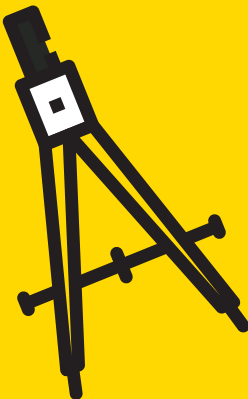
OSAAMINEN JA KOULUTUS

TYÖVOIMAPULAN HELPOTTAMINEN SEKÄ TULEVAISUUDEN OSAAMISTARPEISIIN VASTAAMINEN VAATIVAT JATKUVAA, ELINIKÄISTÄ OPPIMISTA SEKÄ JOUSTAVAA KOULUTUSJÄRJESTELMÄÄ.

Pula osaavasta työvoimasta on noussut vakavaksi kasvun esteeksi yrityksille. Työvoiman niukkuus tulee arvioiden mukaan hidastamaan koko Suomen talouskasvua tulevina vuosina. Ongelma ei johdu pelkästään meneillään olevasta noususuhdanteesta vaan tilannetta pahentaa väestön ikääntyminen.

Samanaikaisesti työelämän osaamisvaatimukset muuttuvat yhä kiihtyvällä tahdilla. Digitalisaatio ja teknologian nopea kehitys muuttavat kaikkien töiden sisältöä. Jatkuva, elinikäinen oppiminen vahvistuu työelämän normina.

Suomen tulevaisuuden menestyksen ja kilpailukyvyn ratkaisee osaaminen. Koulutusjärjestelmämme on sopeuduttava niin yksilöiden, yritysten kuin yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin. Kaikki keinot työvoiman saatavuuden kasvattamiseksi sekä osaamisen lisäämiseksi on otettava käyttöön. Oman osaamisen lisäksi Suomen on houkuteltava huippuosaajia ja ammattilaisia myös ulkomailta.



MAHDOLLISTETAAN JATKUVA OPPIMINEN JA PURETAAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN SISÄISET RAJA-AIDAT



YLIOPISTOJEN JA KORKEAKOULUJEN RAHOITUSMALLEIHIN ON SAATAVA KANNUSTEET JATKUVAN OPPIMISEN MAHDOLLISTAMISELLE.

Ammatti- ja tutkintonimikkeiden sijaan huomio on kiinnitettävä osaamiseen. Osaamisesta tulee tulevaisuudessa yhä yksilöllisempää ja oppiminen tulee olemaan jokaiselle työntekijälle jatkuva prosessi. Työntekijöiden on voitava kasvattaa, päivittää ja muuntaa osaamistaan muuttuvan työelämän tarpeiden mukaan läpi työuran. Erilaisia tutkintoja, tutkinnon osia, työssäoppimista ja työntekoa on pystyttävä yhdistelemään joustavasti.

RATKAISU

- Yliopistoille ja ammattikorkeakouluille on suunnattava pysyvää rahoitusta jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamiseen. Rahoitusmallit on rakennettava niin, että korkeakouluilla on kannusteet tarjota osaamista täydentäviä, opiskelijoille maksuttomia moduuleja.
- Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamisesta on tehtävä yksi korkeakoulujen ydintehtävistä.
- Koulutusasteelta toiselle on voitava siirtyä joustavasti ja opintoja eri koulutusasteilta on voitava yhdistellä helposti.
- Eri koulutusasteiden oppilaitosten sisällöllistä yhteistyötä on kehitettävä. Opiskelijoiden on voitava rakentaa opintopolkuja yli koulutusjärjestelmän rajojen.
- Yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä on tiivistettävä.
- Sisäänpääsyä koulutukseen on helpotettava. Yliopistojen pääsykokeita on karsittava ja nuorten turhista väli vuosista on päästävä eroon.
- Opiskelijoita on kannustettava valmistumaan yliopistoista nykyistä nopeammin tarkistamalla opintotukijärjestelmän kannusteita niin, että opintotuki kannustaa nopeaan valmistumiseen.

PYSÄYTETÄÄN OSAAMISEN RAPAUTUMINEN. TAVOITTEENA VÄHINTÄÄN TOISEN ASTEEN KOULUTUS KAIKILLE NUORILLE

2

OPPIVELVOLLISUUDEN MEKAANINEN PIDENTÄMINEN EI OLE RATKAISU. KOKO IKÄLUOKAN Sijaan RESURSSIT TULEE SUUNNATA VARHAISEEN PUUTTUMISEEN SEKÄ TEHOSTETUSTI NIILLE, JOTKA TARVITSEVAT APUA.

Varhaiskasvatus ja peruskoulu luovat pohjan tulevaisuuden osaajille. Tällä hetkellä 11 prosenttia peruskoulun päättäneistä ei osaa lukea jatko-opintojen edellyttämällä tavalla. Näiden nuorten osuus on tuplaantunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Ongelmiin on tartuttava jo varhaiskasvatuksessa ja peruskoulun ensimmäisillä luokilla. Lisäksi tukea ja resursseja on suunnattava tehostetusti niille peruskoulun päättävälle, jotka ovat vaarassa jäädä kokonaan toisen asteen opintojen ulkopuolelle. Koulutuksella on suora yhteys työllistymiseen. Pelkän peruskoulun varassa olevien työllisyysaste jää runsaaseen 40 prosenttiin, kun se toisen asteen koulutuksen suorittaneilla lähentelee 70 prosenttia.

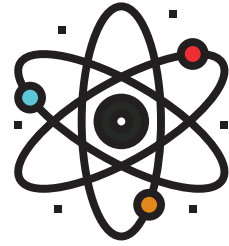


RATKAISU

- Kaksivuotisesta esiopetuksesta on tehtävä pakollinen kaikille lapsille.
- Peruskouluille on suunnattava lisää resursseja perustaitojen opettamisen tukeen.
- Koululaisten perusosaamiselle on luotava minimitason mittarit, joiden täyttymistä on seurattava. Koulujen on pystyttävä varmistamaan, että lapset eivät pääse solahtamaan peruskoulun läpi oppimatta perustaitoja kuten lukemista ja laskemista.
- Matematiikan opetusta on lisättävä. Loogisen ajattelun ja matemaattisten taitojen harjoittelu on aloitettava vahvemmin jo esiopetuksessa.
- Otetaan käyttöön pakollinen 10. luokka niille nuorille, jotka eivät hakeudu tai pääse toisen asteen opintoihin. Pakollisen 10. luokan oppilaille voitaisiin suunnata tehostettua opinto- ja uraneuvontaa, tarvittavien taitojen opetusta sekä tarvittaessa myös nuorisotyöntekijöiden tukea.

3

LAAJENNETAAN OPPISOPIMUKSEN KÄYTTÖÄ SEKÄ VARMISTETAAN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN VETOVOIMA



OPPISOPIMUKSISSA TULEE OTTAA KÄYTTÖÖN PALKKAPORRASTUS

Oppisopimus on erinomainen työkalu, joka voi helpottaa yritysten pulaa osaavasta työvoimasta joustavasti sekä tasapainottaa reaaliaikaisesti työmarkkinoiden osaamiseen liittyvää kysyntää ja tarjontaa.

Oppisopimuksen potentiaali ensimmäistä tutkintoaan suorittavien nuorten kouluttamisessa ja työllistämisessä jää nykyisellään täysimääräisesti hyödyntämättä. Oppisopimus on liian kallis usealle yritykselle ja toimialalle. Tällä hetkellä oppisopimuksella opiskelevalle on maksettava alusta alkaen vähintään työehtosopimuksen mukaisesta palkkaa, vaikka ammattitaidottoman opiskelijan tuottavuus ja taidot eivät vastaa vielä opintojen alkuvaiheessa ammatillisen taitoja.

Pula osaavasta työvoimasta vaatii, että yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä tiivistetään. Ammatillisen koulutuksen vetovoimasta on huolehdittava ja sen on sisällöltään vastattava työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Ammatillisen koulutuksen uudistumisen onnistuminen edellyttää uudenlaista, tiiviimpää yhteistyötä yritysten ja oppilaitosten välillä.

RATKAISU

- Otetaan käyttöön palkkaporrastus oppisopimuksissa. Ensimmäistä tutkintoa suorittavan lähtöpalkka voisi olla 30–50 % ammattityöntekijän tasosta. Sidotaan palkan kehittyminen opintojen etenemiseen.
- Ammatillisen koulutuksen uudistuksen onnistumista on seurattava ja tuettava. Uudistus astui voimaan vuoden 2018 alusta. Uudistus on prosessi, jota myös seuraavan hallituksen on vietävä määrätietoisesti eteenpäin.
- Uudistus lisää työssäoppimista. Oppisopimuksen rinnalle on tuotu uusi koulutusoppimus, jonka toimivuutta on seurattava. Koulutusoppimuksesta ei makseta työntekijälle palkkaa eikä yritykselle koulutuskorvausta. Koulutusoppimukset eivät kuitenkaan saa aiheuttaa yrityksille kohtuutonta taakkaa.
- Turvataan ammatillisen koulutuksen vetovoima huolehtimalla resursseista.

IPR:T OVAT OLENNAINEN OSA SUOMEN KILPAILUKYKYÄ

UUSI SUOMEN IPR-STRATEGIA

Tavoitteena on kansallisen kilpailukyyn parantaminen IPR:ien avulla. IPR:illä tarkoitetaan aineettomia oikeuksia, kuten patenteja, tavaramerkkejä, mallisuoja ja liikesalaisuuksia. Niiden avulla voidaan suojata ja puolustaa tehokkaasti suomalaisia innovaatioita sekä tuotteita ja palveluita. Jotta tämä toteutuisi, Suomi tarvitsee pitkän aikavälin kansallisen suunnitelman ja selkeät, mitattavat tavoitteet IPR:ien hyödyntämiseen. Työ toteutettaisiin aiempien strategioiden hyvää pohjatyötä hyödyntäen täydentämällä ja voimaan saatamalla vielä toteutumattomia hankkeita.

RATKAISU

- Ehdotamme aineettomien oikeuksien strategian laatimista vuosille 2019–2022.

TIETOISUUTTA IPR-ASIOISTA TULEE KASVATTAA LISÄÄMÄLLÄ KOULUTUSTA

Suomalaiset yritykset tarvitsevat jatkuvasti lisää tietoa ja koulutusta IPR:stä, joka huomioi monimutkaistuvan kansainvälisen toimintaympäristön ja pyrkii auttamaan suomalaisia toimijoita pärjäämään muuttuvassa maailmassa. Jo toimivien ja start up-yritysten tietoisuuden tasoa ja osaamista tulee parantaa sekä lisää- että täydennyskoulutuksen avulla. Erityisesti voimavaroja tulee kohdentaa pieniin ja keskisuu-riin yrityksiin.

Huomiota tulee kiinnittää siihen, että IPR-koulutusta olisi tarjolla eri oppilaitoksissa eri näkökulmista, niin tekniikkaan, talouteen kuin oikeudellisiin asioihin liittyen. Erityisesti opetusta IPR:ien kaupallistamisesta tulisi olla tarjolla opintojen ammattiin valmistavassa vaiheessa.

RATKAISU

- Ehdotamme tiedotuksen ja koulutuksen suuntaamista pienille ja keskisuurille yrityksille. Lisäksi ehdotamme, että IPR:ien perusteiden tulisi olla pakollisia opiskelijoille niin ammatti- korkeakouluissa, korkeakouluissa kuin yliopistoissa.

RESURSSIEN TAKAAMINEN IPR:Ä KOSKEVAAN LAINVALMISTELUUN, JOTTA LAINSÄÄDÄNTÖ- YMPÄRISTÖ PYSY KILPAILUKYKYISENÄ

3

Innovaatioiden menestyksellä hyödyn- täminen edellyttää, että niiden suoja- miseen liittyvä lainsäädäntö on kunnos- sa ja ajan tasalla. Suomalaiset yritykset tarvitsevat IPR:in osalta luotettavan lainsäädäntöympäristön pärjätäkseen kansainvälisessä kilpailussa.

Kun Suomi on markkina-alueena pieni, tulee kotimaisen IPR-lainsäädännön tukea vientitoimintaa. Tämä edellyttää virkamieskunnan osallistumista aktii- visesti EU-tason lainvalmistelutyöhön. Asia on erityisen ajankohtainen ottaen huomioon Suomen alkavan puheenjoh- tajuuskauden.

Kuluvan vuoden aikana työ- ja elinkein- oministeriössä IPR-asiat on siirretty uu- delle osastolle ja samalla niihin liittyvää

lainsäädäntötyötä tekevien työntekijöi- den määrä on vähentynyt.

Ottaen huomioon IPR:ien moninai- suuden ja jopa monimutkaisuuden, resurssija tulee lisätä eikä vähentää. Tämä voidaan korjata työntekijöitä lisäämällä tai käyttämällä ulkopuolisia asiantuntijoita esimerkiksi selvitysten tai lakiluonnosten laatimisessa.

RATKAISU

- Ehdotamme kahden IPR-osaa- jan palkkaamista työ- ja elin- keinoministeriöön.

IPR-TUOMIOISTUIMEN OIKEUDENKÄYNTIMAKSU KOHTUULLISEKSI

4

IPR-tuomioistuimen oikeudenkäyn- timaksuja tulee alentaa. Tällä hetkellä maksu on 2000 euroa, mikä on erityisen kohtuuton hallinnollisten valitusasioi- den osalta. Korkea oikeudenkäyntimak- su estää oikeuteen pääsemistä. Koh- tuullinen maksu IPR-asioissa tulisi olla 250 euroa, joka vastaa muita oikeuden- käyntimaksuja.

RATKAISU

- Ehdotamme, että IPR-tuomio- istuimen oikeudenkäyntimak- su alennetaan kohtuulliselle tasolle.

5

MUITA IPR-HANKKEITA

Selvitetään lakia sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa koskeva muutostarve, sillä laki jäi tyngäksi, kun liikesalaisuuslaki tuli voimaan.

Selvitetään mallioikeuden uudistamistarve. Asian on ajankohtainen, sillä EU:ssa pohditaan 3d-tulostuksen edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia, mistä kannanottoa odotetaan kuluvana syksynä.

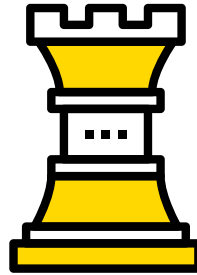
Selvennetään lainsäädäntöä työsuhteessa luotujen teosten tekijänoikeuden osalta.

Kehitetään IPR:iin liittyvän taloudellisen tiedon tilastointia, esimerkiksi patenttien, tavaramerkkien ja liikesalaisuuksien hyödyntämisestä yritysten ja koko kansantalouden näkökulmasta.



TAVOITTEENA DIGITAALISTEN TEKNOLOGIOIDEN ÄLYKÄS HYÖDYNTÄMINEN

SUOMEN ON OTETTAVA UUSI JOHTAJUUS DIGITALISAATIOSSA



Suomen kansallinen kilpailukyky ja maamme vientisektorin kilpailukyvyyn parantaminen edellyttää teollisuutemme laajamittaista uusiutumista. Tämä tarkoittaa mm. uusien teknologioiden älykästä hyödyntämistä liiketoimintaprosesseissa, uusien johtamistapojen käyttöönottoa ja toimialojen välistä yhteistyötä.

Hallitus voi omilla valinnoillaan tukea uudistumista monin eri tavoin. Tarvitsemme pidemmän aikavälin kansallisen ja kansantaloudellisesti perustellun vision ja digisuunnitelman sekä sille selkeät, mitattavat tavoitteet digitaalisten teknologioiden käyttöönottoon ja soveltamiseen suomalaisessa elinkeinoelämässä. Tätä kautta voimme nostaa esille keskeiset tarpeet ja haasteet sekä tunnistaa ne toimenpiteet, kuten tarvittavat lainsäädännön muutokset, joihin hallitus voi vaikuttaa.

Suomi toimi aiemmin esimerkkinä monille maille, kun puhuttiin tietoyhteiskunnan kehityksestä ja innovaatio-ekosysteemeistä, mutta nyt olemme taustakuorossa. Suomen tulee ottaa uusi, aktiivinen rooli EU-tason politiikka- ja lainvalmistelutyössä, sillä tarvitsemme uutta nousua digitaalisten teknologioiden laajamittaiseen käyttöönottoon ja älykkääseen soveltamiseen yksittäisten toimialojen lisäksi. Suomen tuleva puheenjohtajuuskausi EU:ssa antaa tähän oivan tilaisuuden.

Euroopan kilpailukyvyyn parantaminen tulee aloittaa askeleittain olemassa olevia vahvuuksia hyödyntäen. Ei kannata aloittaa kilpailua aloilla, joissa dominoivat tahot jo toimivat.

JULKISEN JA YKSITYISEN SEKTORIN DIGITALISAATIOTA EI TULE EROTTAA TOISISTAAN, SILLÄ MOLEMPIEN YHTEISTYÖTÄ TARVITAAN MUUTOSTEN SAAVUTTAMISEKSI

Julkisen sektorin on merkittävä uuden tutkimuksen rahoittaja, osaamisen mahdollistaja ja uusien palveluiden ostaja. Samalla se toimii ennustettavan ja innovaatioita tukevan liiketoimintaympäristön mahdollistajana. Meidän tulee suunnitella sektorikohtaisia kokeiluja osana kokonaisuutta ja pyrkiä kohti hollistisempaa muutosta pienten askelten politiikalla, ei kertarysäyksellä. Tämä on tärkeää kaikille yrityksille globaaleista jäteistä start up-yrityksiin.

Avoin kokeilukulttuuri yhdistettynä yhteisiin tavoitteisiin tarkoittaa yksityisen ja julkisen sektorin kokeilujen tekemistä yhteistyössä, kokemusten ja parhaiden toimintatapojen avointa jakamista sekä parhaiden toimintatapojen ja teknologioiden hyödyntämistä molemmilla sektoreilla.

TARVITSEMME TIEKARTAN DIGITALISAATION HYÖDYNTÄMISEEN JA KÄYTTÖÖNOTTOON

Tiekartta tulee rakentaa julkisen ja yksityisen sektorin yhteisten näkemysten avulla. Hyvän esimerkin antaa Saksan Platform Industrie 4.0-ohjelma, jossa mahdollistetaan julkisen ja yksityisen sektorin tehokas yhteistyö kaikilla tekemisen tasoilla luomalla siltä politiikka-tason suunnitelmista yksittäisiin projekteihin.

Meidän tulee rakentaa toimivia ja skaalautuvia kokonaisuuksia Pohjoismaiden yhteisten erityisvahvuuksien välille niin metsä-, rakennus-, energia- kuin konepajateollisuudessa. Näin on tehty esimerkiksi yksityisen sektorin "Nordic co-operation in AI, IoT and Industrial Internet"-yhteistyöhankkeessa. Muita toimivia malleja tarjoavat Suomi-Saksa-digikumppanuus ja Suomi-Baltia-yhteistyö IoT-alalla.

RATKAISU

Ehdotamme kansallisen vision, digisuunnitelman ja mitattavien tavoitteiden laatimista.

- Kansallisessa visiossa yhdistetään olemassa olevat, eri ministeriöiden alaiset strategiat (kuten alustatalous, tekoäly ja meriliikenne) ammatillisen koulutuksen uudistamiseen.
- Yksityisen ja julkisen sektorin toimet sovitetaan toisiinsa, esimerkiksi Saksan Platform Industrie 4.0 -mallia hyödyntäen. Tällöin tulee luonnollisesti huomioida Suomen omat olosuhteet.

SUOMALAISTA OSAAMISTA TULEE KEHITTÄÄ KOKEILUJA TUKEMALLA

2

Kaikista ei tarvitse tehdä ohjelmoijia, mutta digitalisaation hyödyntäminen pitää koskea lähes kaikkia ammattiryhmiä ja sektoreita. Opetusjärjestelmämme pitää tukea kognitiivista ajattelua, työtehtävien siirtyessä pois automatisoivista rutiineista. On pidettävä mielessä, että kaikki rutiinitehtävät eivät ole automatisoitavissa tai koneellistettavissa, vaan ihmisen rooli säilyy, ja jopa korostuu automatisaation edetessä. Samalla teollinen tuotanto palaa Eurooppaan automatisaation kaventaessa työvoimakustannuksia.

Kaikkien yhteiskunnan sektoreiden maataloudesta huipputeknologiaan tulee omaksua ja hyödyntää digitalisaatiota ja sen mahdollisuuksia. Tämä voidaan toteuttaa tukemalla kokeiluja siten, että ensin keskitytään Suomen kansantalouden kannalta merkittäviin toimialoihin.

RATKAISU

Ehdotamme digikokeilujen tukemista.

- Tämä edellyttää riittävän suuren rahoituksen ja skaalauksen varmistamista projektien tavoitteiden yhdistämisen ja uusien määrärahojen kautta.
- Tutkimustulokset tulee jalkauttaa nopeammin Suomen elinkeinoelämään kansallisen innovaatiojärjestelmän muutoksen kautta. Tässä voidaan toimia esimerkiksi lokakuussa 2018 julkaistavaa professori Ormalan VTT-työryhmän tuloksien mukaisesti.
- Kokeilujen hakumenettelyä tulee yksinkertaistaa kaikenkokoisten yritysten mukaan saamiseksi.

LIIKENNE JA LOGISTIikka

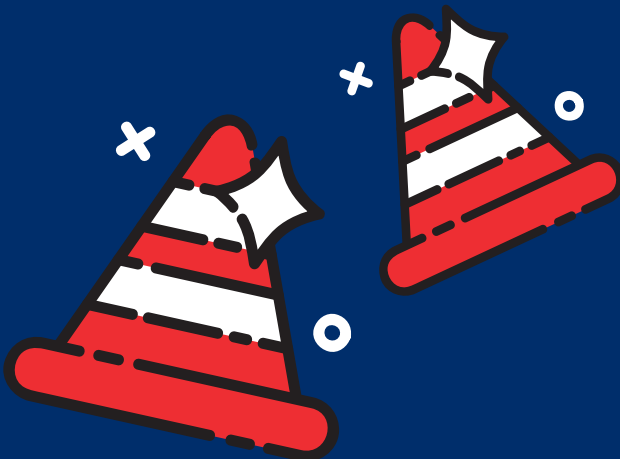
TOIMIVA LIIKENNEJÄRJESTELMÄ JA SUJUVAT LOGISTIikkAKETJUT OVAT SUOMEN KILPAILUKYVYN EDELLYTYS. LIIKENNEVÄYLIEN KORJAUS- JA INVESTOINTIVELKAA ON SUPISTETTAVA PITKÄJÄNTEISELLÄ, YLI VAALIKAUSIEN ULOTTUVALLA KOKONAISUUNNITTELUKSELLA. LIIKENTEEN RAHOITUS VAATII UUDEN MALLIN.

Liikenteen väyläverkko on vientivetoisen Suomen verisuoni, jolla liikkuu miljardien arvosta raaka-aineita ja valmiita tuotteita. Pullonkauloihin ja häiriöihin ei ole varaa. Väyläverkon kokonaisuuden sujuvuus on kriittinen asia talouskasvun, yritysten toimintaedellytysten sekä kilpailukyvyyn kannalta.

Saavutettavuus ja toimivat liikenneyhteydet ovat Suomen eri alueiden menestyksen kannalta ratkaisevia tekijöitä. Väyliä ja liikenne- ja logistiikkaratkaisuja tulee arvioida aina Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn kannalta. Suomen sijainti ja pitkät etäisyydet kohdemarkkinoille aiheut-

tavat sen, että korkeat logistiikkakustannukset muodostavat suomalaisille yrityksille kilpailuhaitan.

Liikenneyhteydet ovat tärkeässä roolissa myös työmatkaliikenteessä. Sujuvilla liikenneyhteyksillä on merkitystä työvoiman kohtaanto-ongelman ja yritysten osaajapulan ratkaisemisessa. Liikenne- ja logistiikkaratkaisulla ja hyväkuntoisilla väylillä mahdollistetaan ja kannustetaan työvoiman liikkuvuutta ja työssäkäyntialueiden laajentumista.



VÄHENNETÄÄN LIIKENTEEN KORJAUS- JA INVESTOINTIVELKAA

KORJAUSVELAN VÄHENTÄMISEEN TAR- VITAAN 300 MILJOONAN VUOSITTAINEN LISÄRAHOITUS SEKÄ VALTAKUNNALLINEN 12-VUOTINEN SUUNNITELMA.

Liikenneväylämme kärsivät lähes 2,5 miljardin korjausvelasta, josta puolet kohdistuu tiestöön. Rapautuvat väylät häiritsevät elinkeinoelämän kuljetuksia ja vaarantavat väylien käyttäjien liikenneturvallisuuden. Väylien korjaamisen lisäksi tarvitaan investointeja - uusien väylien rakentamista, liittymien parantamista, lisäkaistoja ja lisäraiteita. Väylien korjausvelan lisäksi näiden uusien hankkeiden investointivelka on kasvanut joidenkin arvioiden mukaan jopa 15 miljardiin. Investointivelkaa on kurottava, sillä infra luo kasvua ja mahdollistaa yhteiskunnan kehittymisen. Suomen liikennenympäristö ei nykyisellään pärjää kilpailijamaille, erityisesti Ruotsille.

RATKAISU

- Liikenteen perusväylänpidon rahoitusta on lisättävä 300 miljoonalla heti hallituskauden alusta alkaen.
- Korjaus- ja investointivelan vähentäminen vaatii kokonaisvaltaista suunnittelua. Valtakunnallinen 12-vuotinen suunnitelma ja runkoverkkopäätös on vietävä maaliin. Molemmat tulee laatia vuorovaikutteisesti niin, että niissä huomioidaan elinkeinoelämän ja alueiden tarpeet.
- Muutokset liikenteen hallinnossa on tehtävä niin, että liikenteen ja maankäytön kokonaisuus on toimiva. Tällä edistetään myös toimivien työssäkäyntialueiden muodostumista.

VALMISTELLAAN LIIKENNEINFRALE UUSI RAHOITUSMALLI

TARVITSEMME KOKONAISRAHOITUSMALLIN, JONKA AVULLA PYSTYMME TAVOITTELEMAAN RUOTSIN TASOA INFRAN RAHOITUKSESSA.

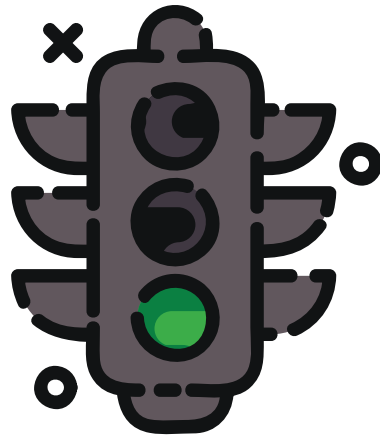
Pelkkä budjettirahoitus ei riitä liikenteen korjaus- ja investointivelkojen kiinni kuromiseen. Suomi tarvitsee liikenteelle uuden rahoitusmallin, jonka avulla pystymme tavoittelemaan Ruotsin tasoa infran rahoituksessa sekä käynnistämään uusia infrahankkeita etupainotteisesti.

Yksittäisille infrahankkeille voidaan rakentaa kertaluonteisia rahoitusmalleja kuten hankeyhtiöitä. Hankeyhtiöiden käyttöä yksittäisissä uusissa hankkeissa tulee selvittää. Suomen on myös paremmin hyödynnettävä EU:n rahoitusmahdollisuudet liikenteen osalta. EU-rahoitusmahdollisuuksien osalta erityisen tärkeää on vaikuttaa liikenteen TEN-T-ydinverkko-käytävän laajentamiseen, koska Suomen mahdollisuudet kehittää olemassa olevaa liikenneinfrastruktuuria paranevat.

Hankekohtaiset rahoitusmallit eivät kuitenkaan ratkaise liikenteen rahoituksen suurta ongelmaa. Tarvitaan kokonaisvaltainen uusi malli ja tapa organisoida liikenteen rahoitus erillään budjettirahoituksesta. Mallin pitää pystyä vähentämään korjaus- ja investointivelkaa Suomen eri osissa. Uusi rahoitusmalli ei saa nostaa yritysten logistisia kustannuksia.

RATKAISU

- Valmistellaan liikenteen ja infran rahoitukselle uusi kokonaisvaltainen malli.
- Otetaan käyttöön myös hankekohtaisia rahoitusmalleja, esimerkiksi hankeyhtiöitä.
- Hyödynnetään EU:n liikenteelle tarjoamat rahoitusmahdollisuudet nykyistä paremmin. Varmistetaan, että Suomen rahoitusmahdollisuuksia parantava komission esitys TEN-T-ydinverkko-käytävän laajentamisesta ja Suomen ja Ruotsin käytävien yhdistämistä toteutuu ja EU-tuen piirissä oleva alue laajenee.



3

YRITYSTEN LOGISTIikkakustannuksia ei saa nostaa, kansainvälinen kilpailukyky on turvattava

MERENKULUN VÄYLÄMAKSU ON POISTETTAVA. POLIITTISILLA PÄÄTÖKSILLÄ EI SAA NOSTAA YRITYSTEN LOGISTIikkakustannuksia.

Suomen sijainti ja pitkät etäisyydet kohdemarkkinoille aiheuttavat sen, että korkeat logistiikkakustannukset muodostavat suomalaisille yrityksille kilpailuhaitan. Merenkulun väylämaksu heikentää suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna kilpailijamaihin.

Liikenteen nimissä kerätään veroina ja maksuina seitsemän kertaa enemmän rahaa kuin mitä liikenteeseen ohjataan. Liikenteen rahoitukselle tarvitaan kokonaisvaltainen uusi malli yksittäisten, kilpailukykyä heikentävien maksujen sijaan.

RATKAISU

- Merenkulun väylämaksusta on luovuttava.
- Logistiikan kustannusten ja päästöjen vähentämiseksi HCT-rekat on vakinaistettava niillä väylillä, joille ne soveltuvat.
- Lentoveroa ei tule ottaa käyttöön.
- Yrityksiltä perittäviä toimintokohtaisia viranomaismaksuja ei pidä nostaa.
- Liikenteen päästövähennystavoitteisiin on löydettävä ratkaisuja, jotka eivät nosta yritysten kustannuksia.



LIIKENTEEN KILPAILUN AVAAMISTA ON JATKETTAVA

KILPAILUN TOSIASIAALLISIA ESTEITÄ ON PURETTAVA. RAUTATIELIIKENTEEN KILPAILUN EDISTÄMINEN EDELLYTTÄÄ RAIDEKAPASITEETIN KEHITTÄMISTÄ.

Liikenteen kilpailun avaaminen luo kasvua ja uutta liiketoimintaa, edistää liikennepalveluiden laatua ja saataavuutta, kustannustehokkuutta sekä monipuolisuutta. Liikenteen kilpailun avaaminen palvelee sekä ihmisten liikkuvuuden sujuvuutta että teollisuuden kuljetusten vientikilpailukykyä.

Liikenteen kilpailun avaamisen kannalta keskeistä on kilpailun tosiasiallisten esteiden sekä markkinoille pääsyn esteiden purkaminen. Ratkaisevaa on myös, että liikennepalveluiden kehittyminen digitalisaation avulla jatkuu.

RATKAISU

- Raideliikenteen kilpailun avaamisen kannalta on keskeistä, että raideliikenteen kapasiteettia lisätään ja että valmisteilla oleva kalustoyhtiö palvelee sekä henkilö- että tavaraliikennettä.
- Liikenteen digitalisaation edistäminen vaatii nykyistä toimivampia laajakaistayhteyksiä. Valokuituyhteyksiä tarvitaan etenkin toimintavarmuutta ja huippunopeutta vaativiin palveluihin. Suomi on mobiiliyhteyksien edelläkävijä, mutta myös mobiiliyhteyksien rakentaminen vaatii valokaapelia.
- Digi-infraa on ensisijaisesti kehitettävä markkinaehtoisesti, sillä markkinaehtoinen kilpailutilanne kannustaa infrastruktuurin rakentamiseen ja asiakkaista kilpailemiseen yhteyksien nopeudella ja laadulla. Laajakaistayhteyksien runkoverkkojen osalta mahdollisuus EU-rahoitukseen on varmistettava rakennerahastoasioita koskevassa kumppanuussopimuksessa.

SUJUVAA SÄÄNTELYÄ SUOMELLE

PAREMMAN SÄÄNTELYN TARVE ON PITKÄÄN OLLUT KESKUSTELUISSA. ERINÄISIÄ HANKEITA ASIAN TIIMOILTA ON YLI IO VUODEN AJAN JÄRJESTETTY, KUTEN PAREMMAN SÄÄNTELYN TOIMINTAOHJELMA, SÄVY-HANKE JA HALLINNOLLISEN TAAKAN VÄHENTÄMISEN TOIMINTAOHJELMA SEKÄ LAINSÄÄDÄNNÖN ARVIOINTINEUVOSTON PERUSTAMINEN. MONISTA TOIMISTA HUOLIMATTA TEHTÄVÄÄ VIELÄ RIITTÄÄ TAVOITTEEN SAAVUTTAMISESSA. SIIHEN TARVITAAN MYÖS VAHVAA SITOUTUMISTA POLIITTISELTA JA VIRKAMIESJOHDOLTA.



KONSERNIJOHTO LAINVALMISTELULLE

Yksi monimutkaisen sääntelyn taustatekijöistä on se, että eri ministeriöt valmis-televat omaa sääntelyään itsenäisesti, ja jopa saman ministeriön eri osasto-jen työ voi olla koordinoimatonta. Eri ministeriöillä ei ole yhteistä esimiestä, joka sovittaisi pulmatilanteet toimiviksi kokonaisuudeksi.

Koska lainvalmistelun konsernijohto liittyy hallitusohjelman toteutumiseen ja eri ministeriöiden väliseen yhteis-työhön, sopiva sijainti lainvalmistelun konsernijohtolle olisi valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston kanslialle tulee antaa selkeät valtuudet hallitusohjel-man toteutumisen ja sujuvan sääntelyn edistämiseen. Hallitusohjelman toteu-tumisen seuraaminen ja yhteydenpito vastuuyksiköihin jo sellaisenaan edistäisi asiaa. Lainvalmistelun konsernijohto tulee resursoida niin, että ongelmatilanteisiin ja yhteensovittamista vaativiin hankkeisiin voidaan aidosti panostaa.

RATKAISU

Valtioneuvoston kansliaan peruste-taan lainvalmistelun konsernijohto, joka seuraa ja edistää hallitusohjel-man toteutumista. Konsernijohto osallistuu tarpeen mukaan eri yksiköiden tai ministeriöiden laki-hankkeiden yhteensovittamiseen ja ristiriitatilanteiden selvittämiseen. Konsernijohtoon kuuluu myös seurata sitä, että eri minis-teriöt noudattavat lainvalmistelun arvioinnista annettua ohjeistusta. Myös lainvalmistelun resurssien seuraaminen, One in – One out -periaatteen koordinointi sekä jälkiarviointien seuraaminen kuu-luisivat konsernijohtoon. Lainvalmistelun konsernijohto on resursoitava niin, että sen on realistista suoriutua tehtävistään.

2

LAINVALMISTELUN RESURSSIT KUNTOON

Pienessä maassa lainvalmistelun ongelmana lienee pysyvästikin resurssipula. Monissa hankkeissa resurssien puute on haitannut hyvän lopputuloksen syntymistä. Resursseissa ei ole kyse pelkästään määrästä vaan myös laadusta; lainvalmistelijoilla tulee olla riittävä kokemus ja osaaminen valmisteltavista asioista. Eri ministeriöiden lainvalmistelun resursseja tulee tarkastella ja tehdä tarvittavat ehdotukset resurssien vahvistamisesta tai uudesta kohdentamisesta.

RATKAISU

Lainvalmistelun konsernijohto tarkastelee ministeriöiden lainvalmistelun resursseja ja tekee tarvittavat ehdotukset resurssien vahvistamisesta tai uudesta kohdentamisesta. Varataan budjetoinnissa varoja maltilliseen lainvalmistelun resurssien vahvistamiseen.

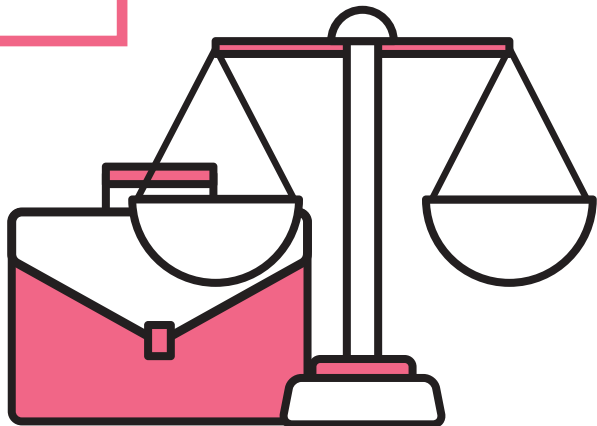
3

LAINSÄÄDÄNNÖN VAIKUTUSARVIOINTIA VAHVISTETAAN

Määräaikaisesti perustetun lainsäädännön arviointineuvoston asema tulee vakiinnuttaa ja sen työ resursoida asianmukaisesti. Nykyisellään neuvosto on kansainvälisessä vertailussa erittäin kevyesti resursoitu.

RATKAISU

Annetaan sääntelyä, jolla lainsäädännön arviointineuvostosta tulee pysyvä toimielin, ja vahvistetaan neuvoston resursseja vastaamaan verrokkimaiden tasoa.



4

ONE IN – ONE OUT TOIMINTATAVAKSI

One in – One out -periaate tarkoittaa sitä, että yrityksille taakkaa aiheuttavan sääntelyn antaminen edellyttää, että toisaalta puretaan taakkaa. Menetelmä on käytössä Saksassa. Suomessa työ- ja elinkeinoministeriössä sekä maa- ja metsätalousministeriössä tehtiin vuonna 2017 kokeilu, jonka tavoitteena oli kehittää laskentamalli säädöshankkeiden yritysvaikutusten arviointiin One in – One out -periaatteen mukaisesti. Kansainvälisten ja kotimaisten kokeusten avulla tulee valmistella One in – One out -periaatteen toteuttamista Suomessa.

RATKAISU

Annetaan valtioneuvoston periaatepäätös One in – One out -periaatteen ottamisesta toimintatavaksi. Yrityksille sääntelytaakkaa aiheuttavan sääntelyn antaminen edellyttäisi vastaavan määrän sääntelytaakkaa purettavaksi muualta lainsäädännöstä. Lainvalmistelun konsernijohto koordinoisi toimintaa.

5

LAKIHANKKEILLE JÄLKIARVIOINTI JA TAKUUKORJAUS- MEKANISMI

Säännös voi osoittautua epäonnistuneeksi, hyödyttömäksi, tarpeettomaksi tai aikansa eläneeksi erilaisista syistä. Käytännössä on kuitenkin vaikeaa saada aikaan tuoreen sääntelyn kumoaminen, vaikka sen epäonnistuminen tai hyödyttömyys olisi ilmeistä. Lakihankkeissa käytetään varsin vähän jälkiarviointia. Kaikissa merkittävässä hankkeissa tulisi tehdä jälkiarviointi ja ryhtyä sen tulosten mukaisiin toimenpiteisiin.

RATKAISU

Merkittäviin uusiin lakeihin rakennetaan jälkiarviointimekanismi. Siinä arvioitaisiin sääntelyn toimivuus ja tarpeellisuus esimerkiksi vuoden tai kahden kuluttua lain voimaantulosta. Epäonnistuneet ja tarpeettomat säännökset kumottaisiin ja tehtäisiin muutenkin tarvittavat muutokset. Lainvalmistelun konsernijohto seuraisi jälkiarviointien ja siitä aiheutuvien jatkotoimien toteutumista.

KAAVOITUS SUJUVAKSI

KAAVOITETAAN MAATA RIITTÄVÄSTI

INVESTOINTEJA HIDASTAA JA ESTÄÄ SE, ETTÄ SAATAVILLA EI OLE RIITTÄVÄSTI TONTTEJA, JOILLE VOIDAAN RAKENTAA.

KEINOT LISÄTÄ TONTTIMAATA

- valtion ja kaupunkiseutujen tekemien maankäytön, liikenteen ja asumisen kehittämiseen liittyvien MAL-sopimusten sitovuutta lisätään niin, että sopimuksissa on aina esitetty konkreettiset määrälliset tavoitteet mm. asuntotuotannolle ja määritelty mittareita niiden seurannalle.
- kunnat veloitetaan rahoitusohjauksella kaavoittamaan riittävästi tontteja
- kaavoituksesta ja liikennesuunnittelusta päätetään työssäkäyntialueittain
- maanomistajille annetaan subjektiivinen kaavoitusosoikeus, jolla he saisivat kaavoittamisen vireille oma-aloitteisesti

RATKAISU

Valtioneuvoston periaatepäätöksellä lisätään MAL-sopimusten sitovuutta edellyttämällä sopimuksilta konkreettiset määrälliset tavoitteet, mittarit seurannalle ja seuraamukset sopimuksen rikkomisesta. Valtionavun ehdoksi asetetaan riittävän tonttimaan kaavoitus rahoituksen keskeytymisen tai palauttamisen uhalla. Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään mekanismista, jolla kaavoituksesta päätetään työssäkäyntialueittain. Liikennesääntelyyn otetaan tarvittavat määräykset, jotta liikennesuunnittelu tehtäisiin työssäkäyntialueittain. Maankäyttö- ja rakennuslaissa annetaan maanomistajalle subjektiivinen kaavoitusosoikeus.

2

KAAVOITUS-PROSESSI SUJUVAKSI

KAAVOITUSPROSESSIN PITKÄÄ KESTOA VOIDAAN LYHENTÄÄ ITSE PROSESSIA SUJUVOITTA-MALLA.

KEINOT SUJUVOITTA KAAVOITUSPROSESSI

- maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen keskeiseksi tavoitteeksi on otettava kaavoitusprosessin sujuvoittaminen
- säädetään prosessin kestosta
- kaavat luokitellaan kiireellisyyden perusteella tärkeysjärjestykseen
- kevennetään vähämääräisten kaavojen käsittelyä

RATKAISU

Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään kaavoitusprosessille enimmäisaika. Kaavoitusprosessin säädetään alkavan ensimmäisestä yhteydenotosta kaavoituksen muuttamiseksi. Kaavoille säädetään kiireellisyysluokittelu ja kevennetään vähämääräisten kaavojen käsittelyä.

LUOVUTAAN YLETTÖMÄN YKSITYISKOHTAISISTA RAKENTAMISTA KOSKEVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ

3

**KAAVOITUS NOSTAA RAKENTAMISEN HINTAA TARPEETTOMASTI, KUN KAAVASSA MÄÄRITEL-
LÄÄN HYVIN YKSITYISKOHTAISESTI RAKENTAMISTA. RAKENTAMISEN YKSITYISKOHDAT ON
VOITAVA RATKAISTA TARPEEN MUKAAN. MATERIAALINEUTRAALI, TAVOITTEISIIN POHJAUTUVA
SÄÄNTELY OLISI TARKOITUKSENMUKAISTA.**

KEINOT VÄHENTÄÄ YKSITYISKOHTAISIA RAKENTAMISEN MÄÄRÄYKSIÄ

- kaavassa määriteltyjä rakennukseen liittyviä parametrejä vähennetään olennaisesti
 - asunon koon säännöstelystä luovutaan
 - esteettömyysvaatimus vain osalle asunnoista (esim. alakerta tai 30 %)
- autopaikkavaatimuksia tarkastellaan tapauskohtaisesti ja kohtuuttoman kalliista pysäköintiratkaisuista luovutaan
- myös kaavoituksen ulkopuolisia määräyksiä vähennetään alkaen väestönsuojavaatimuksista
- siirrytään materiaalineutraaliin sääntelyyn ja luovutaan materiaalityypikoista

RATKAISU

Maankäyttö- ja rakennuslakiin otetaan pykälä, jossa määrätään, että kaavoituksessa ei saa asettaa yksityiskohtaisia määräyksiä rakennusten ulkoasulle tai ympäristölle eikä vaatimuksia asuntojen koolle, autopaikoille eikä kaikkia asuntoja koskevia esteettömyysvaatimuksia. Pelastuslaista poistetaan velvoite rakentaa väestönsuoja asuintaloihin ja liikekiinteistöihin.

KAAVOITUKSEN HITAAUS NOSTAA ASUNTOJEN HINTOJA SEKÄ HIDASTAA JA ESTÄÄ INVESTOINTEJA. JOPA MILJARDI-INVESTOINNIT SAATTAVAT JUUTTUA VALITUSKIERTEESEEN. KAAVOITUKSEN PAINOPISTEENÄ ON OLTAVA ALUEEN KÄYTÖN SUUNNITTELU EIKÄ RAKENNUSSUUNNITTELU.

VALITUSPROSESSIT SUJUVOITETAAN

VALITUSPROSESSIT OVAT VIIVYTTÄNEET MONIA RAKENTAMISHANKKEITA TARPEETOMASTI. JOPA SUURHANKE VOI VIIVÄSTYÄ VUOSILLA YKSITTÄISEN HENKILÖN KÄYNNISTÄMIEN VALITUSTEN VUOKSI, VAIKKA HENKILÖ EI EDES ASUI SI KAAVOITETTAVALLA ALUEELLA.

KEINOT SUJUVOITTA A VALITUSPROSESSEJA

- valitusoikeuksia rajataan
 - sen suhteen, kenellä valitusoikeus ja
 - edellyttämällä, että valittaja on tehnyt kirjallisen muistutuksen jo kaavaehdotuksesta
- ilmeisen aiheettomille valituksille tehdään ohituskaista, jossa valitus käsitellään nopeutetussa järjestyksessä tavallista kevyemmässä prosessissa
- valituksesta peritään tuntuva, mutta ei liiallinen maksu, joka palautetaan, mikäli valitus menestyy
- valitusprosessin käsittelylle säädetään maksimiaika
- hallintotuomioistuinten resurssia lisätään niin, että laadukkaat ratkaisut kohtuullisessa ajassa ovat mahdollisia

RATKAISU

Kuntalakeja ja hallintolainkäyttölakeja muutetaan rajoittamalla valitusoikeuksia. Kunnallisvalitus ei saa koskea kaavoituspäätöksiä, vaan valitusoikeuden tulee edellyttää intressiä asiassa esimerkiksi alueella asumisen perusteella. Valitusoikeus tulee säätää vain niille, jotka ovat tehneet kirjallisen muistutuksen kaavaehdotuksesta. Ilmeisen aiheettomat valitukset on käsiteltävä kiireellisesti yhden ratkaisijan menettelyssä. Valitusmaksuja nostetaan ja säädetään maksu palautettavaksi, jos valitus menestyy. Hallintotuomioistuimen päätöksenteolle säädetään enimmäisaika. Hallintotuomioistuinten resurssit selvitetään ja budjetoidaan mahdollisesti tarvittavat kohdennetut resurssilisäykset.

KOHTUUHINTAISIA ASUNTOJA TYÖVOIMALLE SUJUVALLA KAAVOITUKSELLA

Asuntojen kalliit hinnat erityisesti pääkaupunkiseudulla estävät työvoiman liikkuvuutta. Asuntojen hintoja tarpeettomasti nostavaa sääntelyä on purettava ja kaavoitusta edistettävä. Rakentamista koskevan sääntelyn lähtökohtana on oltava, ettei uudella sääntelyllä saa nostaa asuntojen hintoja. Rakennusliikkeiden on saatava rakentaa ostajien haluamia asuntoja. Kilpailu tuottaa innovaatioita, jotka tukevat kohtuuhintaista rakentamista markkinalähtöisesti.

KEINOT LISÄTÄ KOHTUUHINTAISIA ASUNTOJA

- kaavoitusta nopeutetaan
- kunnat veloitetaan kaavoittamaan riittävästi tonttimaata
- valtio sitoo kasvukuntien rahoitusta kohtuuhintaisen asumisen kaavoittamiseen
- ylettömän yksityiskohtaisista rakentamismääräyksistä luovutaan
- rakennusten käyttötarkoituksen muutokset pääsääntöisesti hyväksytään, jotta vanhat rakennukset saadaan uusiokäyttöön

INVESTOINTIEN LUVITUS SUJUVAKSI YHDEN LUUKUN JA LUVAN PERIAATTEELLA

KASVU JA SEN MYÖTÄ HYVINVOINTI EDELLYTTÄÄ, ETTÄ SUOMEEN INVESTOIDAAN. JOPA MILJARDIEN INVESTOINNIT SAATAVAT SEISOA LUPABYROKRATIASSA.

Vaikka ongelmat ovat tiedossa, rakentamisen ja investointien lupien sujuvoittaminen ei ole merkittävästi edennyt. Hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus tarvitsee investointeja. Tavoitteena olisi lupa- ja valitusprosessien yhtenäistäminen, jolloin yksi hanke tarvitsisi yhden luvan. Se karsisi automaattisesti päällekkäiset ja peräkkäiset valitusprosessit sekä viranomaisten keskinäiset valitukset. Sujuva luvitus ja yhden luukun periaate tarvitsevat keskitetyn sähköisen järjestelmän.

KOLME KEINOJA SUJUVOITTAAMAA LUVITUS

1. Hankkeelle tarvitaan vain yksi kattava lupa

- luvat käsitellään yhden luukun periaatteella ja hyödynnetään täysimääräisesti LUOVA-virastoa
- eri lupaprosessit kytketään yhteen ja prosessien päällekkäisyydet karsitaan pois
- mikäli asiaan liittyy eri viranomaisia, niiden on hoidettava keskinäinen yhteydenpito prosessin aikana
- maankäyttö- ja rakennuslaki uusitaan yhden luukun ja luvan näkökulmasta ja sovitetaan yhteen ympäristölainsäädännön kanssa
- hajanainen ympäristösääntely yhtenäistetään yhdeksi laiksi, ympäristökaareksi.

2. Palvelulupaus

- lupien käsittelylle annetaan palvelulupaus, joka perustuu laissa säädettyyn maksimikäsittelyaikaan

3. Valitusprosessit sujuvoitetaan

- yhden luukun ja luvan periaate poistaa päällekkäiset ja peräkkäiset valitukset
- valitusoikeuksia rajataan edellyttämällä, että valittajalla on aito intressi asiassa
- valituksesta peritään tuntuva, mutta ei liiallinen maksu, joka palautetaan, mikäli valitus menestyy
- valituksen käsittelylle säädetään maksimiaika
- ilmeisen aiheettomille valituksille tehdään ohituskaista, jossa valitus käsitellään nopeutetussa järjestyksessä tavallista kevyemmässä prosessissa
- hallintotuomioistuinten resursseja lisätään niin, että laadukkaat ratkaisut kohutuullisessa ajassa ovat mahdollisia

RATKAISU

Maankäyttö- ja rakennuslakia sekä ympäristölainsäädäntöä uudistetaan ja sovitaan yhteen niin, että yhteen hankkeeseen tarvitaan yksi kattava lupa, johon kuuluu vain yksi valitusprosessi. Lupaprosessin kestolle säädetään enimmäisaika. Hajanainen ympäristölainsäädäntö yhtenäistetään yhdeksi laiksi säätämällä ympäristökaari. Luodaan keskitetty sähköinen järjestelmä yhden luukun ja luvan periaatteen toteuttamiseksi. Rajataan valitusoikeus koskemaan niitä, joilla on aito intressi asiassa. Valitusmaksuja nostetaan ja säädetään korkeampi maksu palautettavaksi, jos valitus menestyy. Hallintotuomioistuimen päätöksenteolle säädetään enimmäisaika. Ilmeisen aiheettomat valitukset käsitellään kiireellisesti yhden ratkaisijan menettelyssä. Hallintotuomioistuinten resurssit selvitetään ja budjetoidaan mahdollisesti tarvittavat kohdennetut resurssilisäykset.

TAVOITE:

**HANKKEELLE YKSI
KATTAVA LUPA,
EI PÄÄLLEKKÄISIÄ
JA RINNAKKAISIA
PROSESSEJA**

**PROSESSIT KUNTOON
HUOLEHTIEN JATKOSSAKIN
YMPÄRISTÖN SUOJELUSTA**



KAKSI KEINOJA SUJUVOITTA KAUPAN ALAN SÄÄNTELYÄ

ALKOHOLIN MYYNIN VAPAUTTAMISTA JATKETAAN MALTILLISESTI

Alkoholilakia muutettiin vuoden 2018 alusta voimaan tulleella lailla vapauttamalla maltillisesti alkoholin myyntiä. Lakimuutoksen yhteydessä esitetyt uhkakuvat eivät ole toteutuneet, vaan esimerkiksi matkustajatuonti ja väkevien alkoholijuomien myynti ovat vähentyneet. Kokemukset osoittavat, että alkoholin myynnin vapauttamista kannattaa jatkaa. Vapautus pitää tehdä maltillisesti vaikutuksia seuraten. Projektin aluksi on syytä tehdä jälkiarviointi vuoden 2018 muutoksesta. Myös anniskelun sekä tila- ja panimomyynnin esteitä tulee selvittää. Alkoholiverotuksella voidaan tasapainottaa kysyntää huomioiden se, ettei verotus johda matkustajatuonnin kasvuun.

SEURAAVAT ASKELEET ALKOHOLIN MYYNIN VAPAUTTAMISESSA

- miedot alkoholijuomat sallitaan vähittäiskaupan myytäväksi
- luovutaan alkoholin myynnin kellonai-kaa koskevista rajoituksista
- anniskelun byrokratiaa kevennetään
- tila- ja pienpanimomyynnin esteitä ja byrokratiaa kevennetään

RATKAISU

Alkoholilainsäädäntöä muutetaan sallimalla vähittäiskaupan myydä mietoja alkoholijuomia (enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia). Myös alkoholin myynnin kellonai-kaa koskevista rajoituksista luovutaan. Lakihankkeeseen rakennetaan jälkiarviointi, ja tehdään tarvittaessa ripeitä korjauksia lakiin, mikäli tarvetta ilmenee. Järjestetään kuuleminen anniskelun sekä tila- ja pienpanimomyynnin esteistä ja byrokratiasta, ja tehdään tarvittavat korjaukset lakeihin.



APTEEKKISÄÄNTELYÄ VAPAUTETAAN TURVALLISESTI JA VARMISTAEN LÄÄKKEIDEN SAATAVUUS

Apteekkisääntely ei vastaa nyky-yhteiskunnan tarpeita ja tavoitteita. Apteekkisääntelyn vapauttaminen helpottaa asiakkaiden elämää apteekkien sijaintipaikkojen ja aukioloaikojen vastatessa kysyntää ja itsehoitolääkkeiden myyntipaikkojen lisääntyessä. Apteekkien määrän tiukka sääntely tekee uusien apteekkien avaamisen vaikeaksi, vaikka tarvetta ja kysyntää olisikin. Apteekkkareiden aloittamat valituskierrokset voivat viivästyttää uuden apteekin avaamista vuosilla, vaikka alueella olisi ilmeinen tarve lisäpalveluihin. Apteekkien aukioloajat eivät kaikilta osin palvele asiakkaita riittävästi. Toisaalta apteekkisääntelyn vapauttamisessa on otettava huomioon kaikkien lääkkeiden saatavuus ja turvallisuus sekä koko maan kattava lääkehuolto. Itsehoitolääkkeitä myydään monessa maassa päivittäistavara kaupassa. Myöskään apteekin omistamismuotoon liittyvät rajoitukset eivät vastaa nykypäivän tarpeita.

RATKAISU


Apteekkisääntelyssä luovutaan tarveharkinnasta ja sallitaan apteekin perustaminen ilmoitusmenettelyllä, kunhan perustaja ja apteekki täyttävät lain vaatimat edellytykset apteekkitoiminnan harjoittamisesta. Jos apteekki ei täytä lain vaatimia edellytyksiä, apteekin perustaminen tai sen toiminta voidaan kieltää. Lääkkeiden saatavuuden ja maan kattavan lääkehuollon turvaamiseksi apteekkeille määritellään minimitaso lääkevaraston sisällöstä ja koosta. Lisäksi sallitaan apteekkitoiminnan harjoittaminen yhtiömuotoisesti. Vastuukysymykset ratkaistaan vaatimalla apteekille vastaava hoitaja, jolla on proviisorin koulutus, sekä riittävä vastuuvakuutus tai muu vakuus. Itsehoitolääkkeiden myyntiä sallitaan vähittäiskaupalle määrittellen ne lääkkeet, jotka soveltuvat apteekkimyyntiä vapaampaan kauppaan aiheuttamatta turvallisuusriskejä lääkkeiden käyttäjille. Määrittely ei olisi laintasoinen, vaan viranomaispäätös, jolloin tarvittavia muutoksia olisi mahdollista toteuttaa joustavasti ja nopeasti viranomaisen valvontatyössään tekemien havaintojen pohjalta.

KEINOT VAPAUTTAA APTEEKKISÄÄNTELYÄ TURVALLISESTI:

- apteekkien määrää rajoittavasta tarveharkinnasta luovutaan
- apteekin omistaminen sallitaan myös yhtiömuotoisesti
- torjutaan kermankuorintaan perustuva apteekkitoiminta:
 - apteekin lääkevarastolle asetetaan vaatimukset turvaamaan riittävän kattava lääkkeiden saatavuus
 - apteekkia ei saa perustaa vain parhaan katteen tuottavien kysytyimpien lääkkeiden varaan
- itsehoitolääkkeiden myyntiä vapautetaan vastuullisesti vähittäiskaupalle

KESKUS- KAUPPAKAMARI

World Trade Center Helsinki,
Aleksanterinkatu 17, 00100 Helsinki
puh. 09 4242 6200,
keskuskauppakamari@chamber.fi

 @K3FIN

kauppakamari.fi